

DVADSAŤPÄŤ ROKOV VÚDPAP

Štvrtstoročie existencie nejakého pracoviska je obyčajne obdobím, v ktorom sa hodnotí jeho činnosť, vyzdvihujú sa jeho zásluhy, bilancujú jeho úspechy i prípadné nezdary, plánujú sa ďalšie perspektívy. Pri tomto výročí Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie, založeného na základe uznesenia Predsedníctva SNR z 26. XI. 1963 k 1. januáru 1964 nechceme takto postupovať v našom časopise. Jednak preto, lebo sa k tomuto výročiu pripravuje osobitný zborník s hodnotiacim zameraním a jednak preto, že budúca existencia ústavu nie je celkom jasná.

Potrebné je však spomenúť, že za dvadsať päť rokov výskumnej činnosti ústav uskutočnil celý rad výskumných úloh, ukončených približne 400 záverečnými správami, publikoval takmer 2200 štúdií, zborníkových statí, monografických diel, populárno-vedeckých článkov či iných publikácií. Ústav organizoval, či podieľal sa každoročne na celom rade odborných podujatí, výskumne spolupracoval a spolupracuje s viacerými vedeckými inštitúciami u nás i v zahraničí (ZSSR, PLR, MLR, NDR). Dôležitú súčasť činnosti ústavu tvorí nadväznosť na prax, či už v metodickom usmerňovaní poradenského systému v rezorte školstva, v úzkej spolupráci s inštitúciami pre mládež vyžadujúcu osobitnú starostlivosť, ale aj v problematike mravne narušenej mládeže. Už iba tento stručný výpočet oblastí naznačuje, že ústav musel neustále vo svojej každodennej práci prekračovať rezortné bariéry školstva a riešiť úlohy spadajúce do kompetencie rezortu zdravotníctva a sociálnych vecí, spravodlivosti, pri problematike usmerňovania mládeže pri volbe povolania aj s ďalšími rezortami.

Objektom výskumu ústavu bolo a je dieťa, jeho normálny a narušený dusevny vývin. Znamená to, že sme skúmali dieťa a všetky činitele, ktoré na neho pôsobia, teda nielen pôsobenie školy, ale aj vo veľkej miere pôsobenie rodiny, širšieho spoločenského prostredia, pôsobenie negatívnych i pozitívnych vplyvov. Tento prvý krok, charakterizovaný poznávaním bol východiskom pri druhom kroku – náprave, reeduikácii, obohacovaní, ak sa jednalo o zaostávanie, či kompenzáciu ireparabilných defektov. Uvedené postupy nielen tvorili objekt výskumu, ale súčasne boli dôležitou aktivitou ústavu aj pri odovzdávaní získaných poznatkov do praxe.

Rezortné bariéry Ministerstva školstva (ktoré sa v poslednom období rozšírili o starostlivosť o mládež a šport) prekonával ústav aj vo vekovom rozpätí, lebo objektom jeho výskumného zamerania boli už deti od prvých dní života (kde sa samozrejme skúmala úzka interakcia s matkou či ich vývin v dojčenských ústavoch). Prekonávali sme ju však aj na druhej strane vývinovej škály, keď sme sa výskumne zaujímali o mládež, ktorá už opustila školu (o mladých robotníkov a ich adaptáciu na pracovné prostredie) resp. o problémach manželského a predmanželského poradenstva. V podobnom zameraní sa niesla aj náplň nášho časopisu.

júcimi rokmi zúžila. Bolo to pod tlakom a ustupovaním pred požiadavkami Ministerstva školstva, zahrnujúcimi neraz operatívnu úlohu niektorého z odborných pracovníkov ministerstva, ktorú ústav musel začleniť do svojich výskumných plánov. Nebolo to najšťastnejšie riešenie a stalo sa jednou z príčin nesystematicnosti a rozdrobenosti výskumu na pracovisku.

Ústav bol, aj je liahňou nových vedeckých pracovníkov, ktorých vyškolil väčší počet nielen pre svoju potrebu, ale aj pre iné odborné inštitúcie. V súčasnosti na ústave pracuje 20 vedeckých pracovníkov zo 45 s vysokoškolským vzdelaním, čo je 44 % (napr. na VÚP v Bratislave je to necelých 30 %).

Nemáme v úmysle sa púšťať do podrobnejších analýz, na ktoré sa vymedzil priestor v pripravovanom zborníku. Podrobnú a odborne fundovanú analýzu publikácej činnosti pracovníkov ústavu za uplynulé roky jeho existencie sme uverejnili v čísle 6/1988.

Preto sme toto číslo nášho časopisu, ktoré venujeme dvadsiatemu výročiu ústavu, nezostavili s cieľom podať hodnotiaci obraz o ústave. Nezhromaždili sme ani reprezentatívne príspevky, ktoré by poskytli úplný obraz o výskumnom zameraní ústavu. Výročie ústavu si chceme uctiť takým spôsobom, že sme do čísla zhromaždili iba príspevky pracovníkov ústavu, ktoré sú odrazom ich súčasnej výskumnej aktivity. Ústav reprezentujú iba v tom zmysle, že zahrnujú skúmané problémy v oblasti normálneho, narušeného vývinu detí vyrastajúcich v prostredí rodiny i v kolektívnych zariadeniach, vo vekovom rozpäti predškolského i školského veku. Príspevky naznačujú aj trendy medzi- odborovej spolupráce, poukazujú na snahy o nápravu, rozvíjanie niektorých zaostávajúcich psychických funkcií.

Pri zabezpečovaní príspevkov do tohto čísla sa redakcia napokon dostala do situácie, že sa ich zhromaždilo viac, než bolo možné do jedného čísla vložiť, takže ďalšie príspevky budeme postupne uverejňovať v nasledujúcich číslach časopisu.

Karol Adamovič